

ЗМІСТ

ВСТУП	Божий дотик	5
ЧАСТИНА I	МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА ТА ЇЇ ДУША	11
	Людина чи сукупність клітин?	13
	Чи небо відкрите для ненароджених дітей?	33
ЧАСТИНА II	ЦЕРКОВНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОХОВАННЯ	47
	Церковне поховання ненародженої дитини	49
ЧАСТИНА III	ПЕРЕЖИТИ ЖАЛОБУ	69
	Моя дитина померла	71
	Могила, ім'я та пам'ятка про дитину	77
	Особиста, подружня і сімейна криза	81
	Віра, яка завжди допомагає	89
ЧАСТИНА IV	НАШЕ СТРАЖДАННЯ – СВІДЧЕННЯ БАТЬКІВ	93
ЧАСТИНА V	МОЛИТОВНИК ДЛЯ БАТЬКІВ ВТРАЧЕНОЇ ДИТИНИ	127
НА ЗАКІНЧЕННЯ	Зустрінемося в домі Отця	139
	А ЩО У НАС?	140
	Громадська організація “Перинатальний хоспіс «Слід Життя»”	141

1. Людина чи сукупність клітин?

Розпочнімо з того, що подивимося на дитину в лоні матері очима філософа і крізь призму медичних наук. Спробуємо пригадати певні емпіричні факти, щоб отримати етичні висновки. Отже, йдеться про фундаментальне питання: відколи можна говорити про зачату дитину як про людину? Чи ненароджена дитина має таку саму людську цінність, як і народжена? Чи з огляду на життя плоду маємо справу з “чимось” чи з “кимось”? Перше твердження характерне для так званих натуралістів (матеріалістів), друге – персоналістів. Хто в цій антропологічній суперечці правий?

Відколи людина?

Натуралісти говорять так: для того, щоб вважати когось особою, потрібно, щоб той хтось мав особи-

стісні якості, наприклад, усвідомлення себе (самосвідомість), своєї відокремленості від інших осіб (усвідомлення власного “я”), умів раціонально мислити, користуватися людською мовою, налагоджувати контакти з іншими. Вони стверджують, що жодна з цих особистісних якостей не притаманна ні ембріону, ні людському плоду¹. Оскільки немає особистісних якостей, то немає й особи. Найбільше, на що погоджуються натуралісти, то це називати пренатальне життя “доособовим життям” (якась каламутна ця їхня антропологія...). Вони розглядають пренатальну людину “природничо”, як біологічний матеріал, який можна сприймати як інструмент, тому пропагують методи *in vitro*, а також експерименти на ембріонах.

Дев'ять перших місяців життя

На думку персоналістів, усе зрозуміло. Людське життя починається у момент зачаття. Це підтверджує як безсумнівний факт і сучасна наука. Лікарі та медицина не залишають жодних сумнівів: від моменту, коли сперматозоїд чоловіка з'єднується з яйцеклітиною жінки, утворюється зигота і розпочинається нове людське життя, нова людська істота, нова людина. Неповторна, унікальна, яка вже тоді, на тій найпер-

¹ В ембріології вважають, що ембріон – це етап існування людини до 8-го тижня вагітності (ембріональне життя), який з 9-го тижня вагітності стає плодом (плодове життя). Тобто це 2 фази 9-місячного пренатального життя дитини.

шій стадії розвитку має власний генетичний код, тобто ніби матрицю, на якій уже визначені колір очей і волосся, майбутні здібності і риси характеру. Подальший розвиток цієї малесенької істоти становить лише природний процес зчитування цього початкового генетичного запису. Від моменту зачаття Івасик вже є конкретним Іваном, а не, наприклад, Петром чи Адамом. На землі неможливо знайти двох людей з таким самим генотипом, двох ідентичних осіб.

Можливо, у цьому місці варто усвідомити факт, що кожна людину, мене і тебе, надзвичайно любить Бог і кожен із нас неповторний! У своїй енцикліці "*Deus caritas est*" ("Бог є любов", 2005 р.), папа Бенедикт XVI наново показує нам Бога, який любить кожного. Бог, що бере участь у чуді прокреації, не повторюється: ніколи в історії світу не було, немає і ніколи вже не буде когось такого самого як ти і я; з такими самими рисами обличчя, відбитками пальців, тембром голосу, мріями, почуттями, емоціями (навіть якщо колись, не дай Боже, клонуватимуть людину). Це неймовірно, зокрема усвідомлюючи безмежжя Всесвіту, у якому наша Земля – лише як піщинка в Сахарі. Серед 7 мільярдів людей, що живуть на цій землі, немає двох ідентичних істот. Бог творить і любить нас "на ім'я".

Відомий американський ілюстратор Рон Дічянні, автор плакатів *pro-life*, сказав: "Вагітність – це так насправді дитина, яку сформував Бог. Він знає кожную зачату дитину, навіть абортвану. Знає так, як усі зір-